

• FØROYA • SOCIAL-DEMOKRAT

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÓÐURSKAPUR

Nr. 3.

Lýsingaprisur fyri petitreglu: 30 oyr. á forsiðuni, 20 oyr. á 3. og 4. síðu. Við stórrí lýsingum fæst avsláttur í prisinum.

Tírsdag hin 17. januar 1933.

Kostar kr. 1,50 fjóðringsárið + Porto. Blaðið verður bílagt á posthúsum, brevsnarstöðum og skrivstovum. Telf. 143.

7. árg.

TÍÐ OKKARA OG GUÐ

Prædika nýggjárskvöld 1933
í Havnar kirkju. *)

«Og nú tit, sum siga: »Í dag ella í morgin skulu vit fara í ta ella ta bygdina og verða har eitt ár og handla og hava vinninga tit sum ikki vita, hvat ið verða skal í morgin! Ti at hvørjum er liv tykkara líkt? Ti at tit eru ein roykur, sum eina stutta stund er sjónligur og so hvørur burtur. Í staðin fyri at tit áttu at sagt: »Um Harrin vil, og vit liva, tá skulu vit gera hetta ella hetta!« Men nú rósa tit tykkum í breggjan tykkara. Oll tilik rós er vond. Hvør, sum ti hevur vit at gera gott og ikki ger tað, honum er tað synd.»

Ják. 4, 13—17.

Hesi orðini úr Jákups brævi standa, sum vit vita, sum epistul til nýggjársdag.

Jákup talar nógv um *praktiskan kristindóm*. Hann talar um, at kristindómur skal vísa seg og standa roynd sína í livinum, at trúgvin skal vísa seg í verki. Tað er ikki nóg mikilið at hoyra Guðs orð og at hava Guðs orð á munni; men tað, ið umræður, er at gera eftir Guðs orði og liva eftir ti.

Her í hesum orðum talar hann um, hvussu vit sum kristin fólk eiga at taka *tíðina* her hjá okkum. Tað er ein ávaring um ikki at vera ov trygg og sjálvsíkkur og at lita okkum sjálvum ov væl til viðvíkjandi teirri komandi tíðini og teimum fyrirtøkum, vit skulu fara undir í framtíðini; tí at vit sjálvi ráða jú ikki hvorki fyri livinum ella fyri framtíðini.

Og nú tit, sum siga: »Í dag ella í morgin skulu vit fara í ta ella ta bygdina og verða har eitt ár og handla og hava vinninga!« tit, sum ikki vita, hvat ið verða skal í morgin! Ti at hvørjum er liv okkara líkt? Ti at tit eru ein roykur, sum eina stutta stund er sjónligur og so hvørur burtur!

Tað kann vera torvur á, at eisini vit, sum nú liva og sum í dag eru komin inn í eitt nýtt ár, hoyra hesi gomlu orð um tíðina og leggja okkum tey í geyma, og at vit fáa áminning um at taka tíðina á rættan hátt.

Vit menniskju eru oll *tíðarinnar børn*.

Eina ferð eru vit oll komin higar við tíðini; vit hoyra oll tíðini til; eina ferð skulu vit oll fara avstað aftur hiðani við tíðini.

Og meðan vit eru her í tíðini, hava vit at gera við allt tað, sum tíðin forir við sær, tey arbeiði, tey spursmál, tey viðurskipti, sum hoyra tíðini til. Og vit mega gera tað. Vit eiga at arbeiða fyri tíðina, fyri hetta livið her á jorðarríki, fyri dagligt breyð, inn til tann dagur eina ferð kemur, tá ið okkum ikki torvar tað longur.

Men vit menniskju hoyra ikki bert tíðini til. Vit eru eisini *ávinleikans børn*.

*) Prentað eftir umbøn.

Nakað ævigt, ein ávinleiki er lagdur niður í okkum, í hjórtu okkara. Tað er Guð, sum gjort tað hevur.

Tað er nakað í okkum, sum tráur út um allar tíðir og upp um allan heimin, nakað, sum hungar og týstir, sum ikki kann verða metlað og ikki kann fáa tostan stillaðan av heiminum og ollum tí, sum í honum er. Tað gerst ikki. Tað ber ikki til.

Hitt æviga í okkum, hvat er tað? Tað er *sál* okkara. Tað er *Guðsbarnið* í okkum. Tað livir ikki av breyði eina, men av tí orði, sum gongur út av Guðs munn. Tað livir eina í og av hinum æviga, livandi Guði sjálvum.

Tann, ið vil hava nóg mikilið í tíðini og í heiminum, verður svikin, syndarlaga svikin. Tað er eitt svið, ið kostar liv. Ikki av teirri grund at menniskjans æviskeið er so stutt, sum ein roykur, ei heldur tí um menniskjan fær lítið ella nógv av heiminum; men tí at heimurin yvirhøvur *ikkil kann stilla tráina* í eini mannaál.

Meðan vit eru í tíðini, og sum tíðir fara og koma, leggja vit ráð og seta vit okkum okkara ættanir fyri viðvíkjandi framtíðini.

Serliga gera vit tað kanska við eitt ársskipti, tá ið eitt nýtt ár liggur framman fyri okkum, eitt heilt ár við ollum tí, sum tað kann forá við sær, við ollum møguleikum sínum.

Og nú tit, sum siga: »Í dag ella í morgin skulu vit fara í ta ella ta bygdina og verða har eitt ár og handla og hava vinninga!«

Soleiðis er tað ivaleyst mangur og ein her okkara millum, sum leggur ráð, setur sær ættan fyri, ger sær hugan um, hvar hann skal fara, hvat hann skal gera, hvat hann skal vinna í hesum ári.

Tað er einki ilt í tí. Hetta skal gerast. Tað hoyrir til gott arbeiðslag.

Men spurningurin er, *hvussu* tað verður gjort, og *hvørjum* vit rokna við.

Í ollum ráðagerðum okkara mega vit altíð stegja við hetta: *Vit vita ikki, hvat ið verða skal í morgin*. Vit vita einki um framtíðina, vit vita ikki, um morgindagurin risur fyri okkum, vit vita ikki, um vit í morgin eru hjá ella frá.

Altíð mega vit minnast til, at vit eru eins og ein roykur, sum eina stutta stund er sjónligur og so hvørur burtur. Manns dagar eru sum ein skuggi, sum eitt vindblak, sum grasið á markini.

Hovundspurningurin er tí, hvørjum vit rokna við, um vit rokna bert við okkum sjálvum, ella vit *rokna við Guði*.

Menniskjan ættar og spáar, men Guð ræður. Guð er tann einasti, ið hevur ræðið. Tað hevði tí verið stór fávitska og syndarligur dárskapur, um vit ikki roknaðu við honum, tá ið vit leggja ráð okkara.

Enn sannast hini gomlu orðini, at um Harrin ikki byggir húsið, tá arbeiða smiðirnir til einkis, um Harrin ikki varðir staðin, tá vakja vaktarmennir til einkis, og at tað er Harrans signing, sum allt stendur á.

Og illa fer tað at roynast, gleðileyst og signingarleyst fer tað at kennast, um vit fara til verka, annaðhvørt burtur ella heima, og um vit leggja ferðir okkara, annaðhvørt á sjóvi ella landi, og vit ikki rokna við Guði, vilja og mátti og signing hansara.

Men rokna vit við Guði, tá er okkara stutta tíð her á fold *nóg long*, og tá er tilveran okkara her, um hon so er sum ein roykur, sum eina stutta stund er til sjóndar og so hvørur burtur, týðningarsam og rik og dýr, tí at hon er fyllt av Guði, fyllt av tí æviga. Liv og tíð og oll forlog okkara eru í Guðs fadirs veldishond.

*

Vit eiga tí, sum vit verða mint á, at siga: »Um Harrin vil, og vit liva, tá skulu vit gera hetta ella hetta!«

Hetta »um Guð vil« skal ikki vera nakað, sum vit heingja aftan í okkara egna og kloykja upp í okkara egna, tá ið alt okkara er liðugt frammanundan, og ráðagerðir okkara longu eru gjordar.

Men hetta »um Guð vil« skal *ganga undan* ollum øðrum. Tað skal vera hitt fyrsta og fremsta.

Guð hevur ræðið. Hann ræður fyri, um vit liva ella doyggja, hann ræður á framtíðini, hann telur dagatal okkara.

Tí skulu vit lita okkum við lívi og lagnu til hansara; tí skal alt hjá okkum verða lagt undir hann, undir vilja og ræði hansara; tí skal alt hjá okkum vera saman við honum.

Hetta lagið, at rokna við Guði og at leggja alt undir vilja hansara, gevur sanna trygd og vón og tolmóð og spakfari og lítillæti og — um alt skiftir og broytist, sum tíðir fara og koma — góðan fastleika.

Hitt lagið, at rokna við sær sjálvum og at lita sær alt til, gevur sjálvrós og drambleti og breggjan og hugmóðstankar og — so hvørt alt skiftir og broytist, sum tíðir fara og koma — syndarligan veikleika.

Einki gevur styrki og frælsi sum tað at vera bundin í Guði.

Tey heilagu orðini, vit hava fyri okkum, enda við at siga: »Hvør, sum ti hevur vit at gera gott og ikki ger tað, honum er tað synd.«

At vita tað góða og ikki gera tað, er synd, ja, tað er stór synd.

Er tað einki soleiðis hjá okkum ofta enn í mongum forum? Vit vita fullvæl tað góða, men vit gera tað ikki; vit gera tað illa.

Vit tosa um *ringar tíðir* og um *ring ráð*.

Gera vit ikki tíðirnar ringari við at gera tað, sum ringt er? Eru tíðirnar ikki soleiðis, sum vit sjálvi eru?

Gera vit ikki ráðini ringari

við at gera tað, sum vit ikki hava ráð til?

Hava vit, hevur okkara fámenta, fáteka Føroyafólk t. d. ráð til á hvørjum ári at lata hundrad túsundtals krónur fyri brennivín, á somu tíð sum klagað verður um, at tað eru ikki ráð til hetta ella hetta gagnsverk? Peningaspillan er her eitt, men fólkaspillan er annað og verri.

Og vit vita oll, at hetta kann ikki vera rætt. Men ein og hvør, sum hevur vit at gera gott og ikki ger tað, honum er tað synd.

Men í synd, í syndalevnaði, í óbottari og ófyrigivnari synd er einki liv, eingin framtíð, — bert undirgangur og deyði.

Gævi Guð, at vit fara inn í eitt nýtt ár við teirri bøn og ættan, at tað má verða annað, nýtt og betri liv hjá okkum, og at vit við Guðs hjálp og í Guðs náði mega leggja synd av og gera tað, ið gott er! Amen.

J. Dahl.

Socialisma í Føroyum.

»Væl byrjað er hálvavegna endað,« sigur eitt gamalt orð, men tað, sum er illa bírt, endar altíð illa.

Soleiðis kunnu vit uttan iva siga her heima hjá okkum, men so er tað neyðturvuligt hjá okkum at virka fyri at fáa tað ranga holt og at seta okkum tað nið at læra landsmenn okkara, hvat ið socialisma er.

Hin socialdemokratiska rørsan kom higar og varð borin fram hjá okkum eins og vit vóru eitt fólk, sum frá barni kendi hesa rørsu, meðan sannleikin er, at hetta var nakað píra nýtt, sum vit ikki vistu nakað annað um, enn at tað hevði verið nýtt til at ræða fólk við; men nú skuldu Føroyar »socialisera«, nú skuldi alt verða annarleiðis.

Tað er nú ættan okkara, her í bláðinum at geva eina skiliga vøl grundaða frágreiðing, ið visir, hvussuleiðis socialdemokratíð í Danmark frá síni fyrstu byrjan fyri o. u. 60 árum síðan, hevur vunnið seg fram. Frá at vera ein lítill hádaður, av ollum ráðandi trongdur flokkur hevur hann vunnið sær fram til at verða størsti partaflokkur, og eigur nú allarstørsta partin av teim monnum, sum eru ríkisstýri Danmarkar.

Her í Føroyum at virka fyri socialisma er ikki nakað hettiført arbeiði, men viðurskiptini her á landi nú á dagum eru soleiðis skikkaði, at tað gerst fyri neyðini at royna tað.

Arbeidarin í Føroyum er ikki »industriarbeidari« eins og í Danmark, hann er fiskimaður og arbeiðsmaður, og tað er fyri honum at virkast skal, og tað er hann, sum fyrst av ollum skal læra at vita, hvat socialisma er — ja, er tað ikki so, ella liva vit í eini dreymaverð??

Vit hava felag her, sum eftir ollum at doma áttu at verið nevnd socialdemokratiskt felag. Vit hava arbeiðsmannafelag og vit hava eitt fiskimannafelag,

sum telur allar Føroya fiskimenn. Hesi felag eru sjálvsagt socialdemokratiskt, sigur ein og hvør, sum hugsar socialt; men tey eru tað ikki, og honum, sum innanfelags talar um socialisma, verður tað líkið illa upp — í hvussu er, um hann ikki er áttendingur. (Onnur felag, t. d. reidrarafelag, meistarafelag, arbeiðsgevarafelag hoyra ikki her upp í). Tá tað verður einaferð annarleiðis, um virkað verður, tíðin vil vísa tað.

Nevndu felag, arbeiðsmanna og fiskimanna, eru so fast »organiseraði«, at tað loyvist ongum arbeiðsmanni ella fiskimanni at ganga uttan um tey, men socialdemokratiskt siga tey seg ikki at vera — fátí tað hvør, ið vil!

Orsøkin til, at tað higartil ikki hevur verið rúmd fyri socialdemokratiskarri talu, er okkara politisku viðurskipti aftaná 1906. — Í eini samrøðu, vit nú ein dagin høvdu við ein kendan mann her í Havn, fyllu orðini nakað soleiðis: »Eg hugsi, at har sum tann nationala rørsan hevur verið so sterk, sum her hjá okkum, verður neyvan rúmd fyri teim socialu spurningum.«

Teir tveir flokkar, sum okkara fólk tá varð býtt sundur í, sambands- og sjálfstýrisflokkurin, komu at standa sera hvest móti hvørjum øðrum í næstan ollum spurningum viðvíkjandi land og fólk, og tann spurningur, sum mest av ollum birti eld í, var tann nationali, spurningurin um móðurmálsins rætt í Føroyum.

Oll mentaði fólk kring um lond eru tað eina máli um, at móðurmálið, sum danir siga *hjártamálið*, má hava fyrsta rættin í landinum, men av teirri grund er ikki meiningin at stengja seg inni. Sjálfstýrisflokkurin hevur alla tíðir hildið uppá — í síni heild ið hvussu er — *líka rætt* í teim nógvu forom, *tó sjálvsagt verið einmæltur um at krevja*, at móðurmálið skal vera *talumál* í skólum okkara millum lærarar og børn.

Danir, sum elska og virða móðurmál teirra fram um allt annað, vilja — skuldi ein trúð — ássanna, at hetta er beint og rætt, um teir fáa hetta mál *beint framhildið*. Men viðurskiptini komu til at arta seg so, at stríðið millum samband og sjálfstýri færdi til, at hin nationali spurningurin tók sinnini so hart, at neyvan var rúmd fyri nokrum øðrum. Eisini tey figgarlugu viðurskiptini millum Føroyar og Danmark hava heilt tíkið sól og vind frá teim heimligu, socialu viðurskiptum.

Lat okkum froyingar hugsa, hvat vit vilja í spurninginum Føroyar—Danmark, í einum og hvørjum av teim spurningum, her koma fyri, men latið okkum á somu tíð læra at siggja, at okkara fólk ikki vinnur fram til figgarligt sjálvbjargni uttan samband, og *sambald við tí máli* fyri eyga at vinna fram til betri livikor og *størri menniskjarætt*, tað er *socialisma*.